

SZCZEGÓLNE ZADANIA WŁADZ LOKALNYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM.

Tomasz Walek¹

ABSTRAKT

Bezpečnosť je základnou potrebou každého človeka, ktorá zabezpečuje jeho prežitie a rozvoj. Dôležitým prvkom bezpečnosti sú riziká, ktoré musia byť považované za možné predvídať a zabrániť im. Veľmi dôležitú úlohu v oblasti bezpečnosti a verejného poriadku má miestna samospráva. Praca je nevyhnutná na konkrétne úlohy vykonávané miestnymi orgánmi v oblasti bezpečnosti a verejného poriadku.

Kľúčové slová:

Bezpečnosť, štát, ohrozenia, orgány spoločnosti.

ABSTRACT

Security is a basic need of every human being, that guarantees him the development and survival. An essential element of security are the risks. To be able to prevent them -they should be scrutinized, analyzed and then we have to try to anticipate them and prevent them. A very important role in the field of public safety and order are local governments. This work is a characterization of specific tasks undertaken by local authorities in the field of security and public order.

Key Words:

Security, state, threat, authorities, community.

1. WSTĘP

Bezpieczeństwo państwa jest istotnym elementem polityki funkcjonowania każdego kraju na świecie. Zapewnienie poziomu bezpieczeństwa obywatelom jest obowiązkiem Państwa, które jako za zadanie priorytetowe powinno sobie postawić stworzenie odpowiednich struktur zapewniających ochronę obywatelom prawa.

---

¹ Tomasz Walek mgr, Zakład Zarządzania, Wydział Turystyki i Rekreacji, AWF w Krakowie, al. Jana Pawła II 78 Kraków, Polska. Tel: 48 602 438 448; email: tomekwalek@tlen.pl;

Bezpieczeństwo społeczności lokalnych daje podstawę do właściwego funkcjonowania nie tylko poszczególnym mieszkańcom i małym wspólnotom, ale w ujęciu globalnym decyduje o kondycji państw. Zaspokojenie jednej z podstawowych potrzeb człowieka, jakim jest poczucie bezpieczeństwa, wymaga podejmowania szeregu przedsięwzięć. Jednym z najbardziej efektywnych chociaż wcale nie najłatwiejszym jest prowadzenie działań prewencyjnych, zapobiegających niepożądanym zjawiskom. Aby takie zjawiska jak najszybciej niwelować, koniecznym wydaje się, ustalenie przez władze lokalne zadań specjalnych – które będą mieć za zadanie zapobieganie zagrożeniom związanych z bezpieczeństwem, a w przypadku ich wystąpienia - zminimalizowanie negatywnych skutków.

2. ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE

Jednym z najważniejszych szczegółowych zadań władz lokalnych za zakresu bezpieczeństwa będzie system zarządzania kryzysowego, mający na celu zapobieganie negatywnym efektom występowania różnego rodzaju zagrożeń jak i zminimalizowanie w jak największym stopniu możliwych strat wynikających z sytuacji kryzysowych[1]. Jak zawarto w Konstytucji RP, z zarządzaniem kryzysowym będziemy mieć do czynienia w przypadku kiedy, standardowe procedury oraz środki bezpieczeństwa nie są wystarczające aby zapobiec występującemu w danej chwili zagrożeniu. Narasta presja czasu, wydarzenia zaczynają ubiegać fakty, występujące zagrożenie staje się coraz bardziej niebezpieczne a zarazem jego skutki są coraz mniej przewidywalne. Sytuacja ta wymusza zastosowanie nadzwyczajnych środków bezpieczeństwa oraz uruchomienia odrębnych procedur dla właściwych instytucji. Wprowadza się nowe metody zarządzania, zwane zarządzaniem kryzysowym[2]. Do zadań władz lokalnych z zakresu systemu zarządzania kryzysowego, należy zaliczyć; na szczeblu wojewódzkim: powołanie Zespołu Zarządzania Kryzysowego, pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego, działanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej, oraz współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze i humanitarne. System zarządzania kryzysowego na obszarze powiatu obejmuje: kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie powiatu oraz realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego. Starosta jest również odpowiedzialny za zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia. Do jego kompetencji należy wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania powiatów i miast na prawach powiatu oraz przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Starosta zadania te wykonuje przy pomocy Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, określa jego skład, organizację, siedzibę oraz tryb pracy. Do zadań powiatowego zespół zarządzania kryzysowego należy ocenianie występujących i potencjalnych zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń oraz przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie staroście wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania

działań ujętych w powiatowym planie reagowania kryzysowego. Zgodnie z ustawą na terenie gminy organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego jest wójt, burmistrz, lub prezydent miasta. Do zadań wójta w sprawach zarządzania kryzysowego należy kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy oraz realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego. Wśród zadań z planowania cywilnego do obowiązków wójta należy realizacja zaleceń do gminnego planu reagowania kryzysowego oraz opracowywanie i przedkładanie staroście do zatwierdzenia gminnego planu reagowania kryzysowego. Wójt na terenie gmin jest również odpowiedzialny za zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia oraz wykonywania przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gmin i gmin o statusie miasta. Wśród kompetencji wójta należy również podkreślić przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz zadania zakresu ochrony infrastruktury krytycznej. Organem pomocniczym wójta w zarządzaniu kryzysowym jest również gminny zespół zarządzania kryzysowego. Zespół ten wykonuje na obszarze gminy zadania przewidziane dla zespołu powiatowego. Wójt, jest również odpowiedzialny za: pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego; współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej, współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska, współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne, nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności. W celu realizacji powyższych zadań wójt (burmistrz, prezydent miasta) ma prawo zorganizować gminne centra zarządzania kryzysowego. Wójt ma również obowiązek zmuszający go do współpracy z siłami zbrojnymi, udzielania im pomocy i zapasów na wypadek wybuchu konfliktu zbrojnego.

3. STANY WYJĄTKOWE

Stanem wyjątkowym – nazywany stan nadzwyczajny Państwa, którego wprowadzenie powoduje w szczególności ograniczenie określonych praw i swobód obywatelskich. Zgodnie z art. 228 konstytucji RP, w sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeśli zwykłe środki Konstytucyjne są niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni ten nadzwyczajny stan wojenny, stan wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej. Wprowadzenie któregośkolwiek ze stanów nadzwyczajnych może wystąpić wyłącznie na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia podlegającemu podaniu do wiadomości publicznej[3]. Konstytucyjną zasadą jest, iż działania podjęte w wyniku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego muszą odpowiadać stopniowi zagrożenia i powinny zmierzać do jak najszybszego przywrócenia normalnego funkcjonowania Państwa.

3.1 STAN WOJENNY

Jest to jeden z jeden ze stanów nadzwyczajnych, polegający na przejściu administracji przez wojsko. W Polsce stan wojenny może być wprowadzony przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów w formie rozporządzenia na części albo na całym terytorium państwa, w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, w tym spowodowanego działaniami terrorystycznymi, zbrojnej napaści na terytorium RP lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Wprowadzenie stanu wojennego wywołuje skutki określone w ustawie i może wiązać się z ograniczeniem wolności i praw człowieka i obywatela. Wojewoda kieruje realizacją zadań obronnych i obroną cywilną na terenie województwa, a w szczególności ocenia zagrożenia oraz stosownie do nich wprowadza rygory stanu wojennego na administrowanym obszarze, w zakresie nie należącym do właściwości innych organów a także łagodzenie i uchylanie tych rygorów. Występuje również z wnioskami do właściwych organów o wprowadzenie ograniczeń wolności i praw człowieka, jak również ich uchylenia lub złagodzenia. Wojewodowie szczegółowe zadania wynikające z przepisów stanu wojennego, w tym gospodarcze, niezbędne na potrzeby obronności państwa. Kontrolują i koordynują działalność terenowych organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych oraz innych jednostek organizacyjnych na administrowanym obszarze, zwłaszcza w odniesieniu do przestrzegania i wykonywania wymienionych rygorów i zadań. Wojewoda może również nakładać zadania i nakazywać jednostkom samorządu terytorialnego dokonywanie określonych wydatków związanych ze stanem wojennym. Jeżeli organy gminy, powiatu lub organy samorządowe województwa nie wykazują dostatecznej skuteczności w wykonywaniu zadań wynikających z wprowadzenia stanu wojennego – właściwy wojewoda może wystąpić z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o zawieszenie tych organów. Od wybuchu pierwszej wojny światowej do końca drugiej wojny , w ciągu około 11 lat Polska wstrząsana była przez starcia wojenne, w tym przez 10 lat pozostawała pod obcą władzą bądź okupacją[4].

3.2 STAN WYJĄTKOWY

W Polsce stan wyjątkowy może wprowadzić prezydent na wniosek Rady Ministrów na czas oznaczony, lecz nie dłuższy niż 90 dni, na części albo na całym terytorium kraju, jeśli zagrożone zostało bezpieczeństwo państwa, bezpieczeństwo obywateli lub porządek publiczny. W czasie stanu wyjątkowego oraz przez 3 miesiące po jego zakończeniu nie mogą być zmienione Konstytucja i ordynacje wyborcze oraz nie można rozwiązać Sejmu; nie przeprowadza się też wyborów ani referendum ogólnokrajowych. Za przywrócenie bezpieczeństwa obywateli w przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na terytorium jednego województwa odpowiada wojewoda[5].

3.3 STAN KLĘSKI ŻYWIOŁOWEJ

Na podstawie Ustawy z 18 kwietnia 2002 o stanie klęski żywiołowej stan ten wprowadzany jest przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia na wniosek

właściwego wojewody lub z własnej inicjatywy. Stan klęski żywiołowej może być wprowadzony dla zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej, oraz w celu ich usunięcia. Stan klęski żywiołowej może być wprowadzony na obszarze, na którym wystąpiła klęska, a także na obszarze, na którym wystąpiły lub mogą wystąpić jej skutki[6]. Wprowadza się go na czas oznaczony, niezbędny dla zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia. W razie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej na obszarze jednej lub kilku gmin wchodzących w skład powiatu, odpowiedzialny za usunięcie skutków klęski żywiołowej jest odpowiednio wójt lub starosta. Na poziomie województwa organem właściwym w tych sprawach jest wojewoda[7].

4. ZAKOŃCZENIE

Ze względu na istotę i znaczenie pojęcia bezpieczeństwa, nieustannie dąży się do stworzenia coraz to sprawniejszego i lepiej działającego systemu gwarantującego Polsce i jej obywatelom bezpieczeństwa, nie tylko w sytuacjach sprawnego funkcjonowania, ale przede wszystkim w sytuacji wystąpienia zagrożeń, które w krótkim czasie mogą zagrozić bezpieczeństwu Państwa. Jednak pamiętać należy, iż skuteczne i sprawne działanie takiego systemu uzależnione jest od wielu czynników, ale przede wszystkim od jasnego podziału kompetencji i obowiązków w sytuacjach nadzwyczajnych.

LITERATURA

- [1]JAKUBCZAK R.: FLIS J.: Bezpieczeństwo narodowe Polski w XXI w. Wyzwania i Strategie, Bellona 2006. 33 s.
- [2]JAKUBCZAK R.: MARCZAK J.: GAŚSIÓREK K.: Podstawy bezpieczeństwa narodowego Polski w erze globalizacji, AON, Warszawa 2008. 67 s.
- [3]MAŻEWSKI L.: Bezpieczeństwo publiczne, Stany nadzwyczajne w Rzeczypospolitej Polskiej oraz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej 1918-2009, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2010. 230 s.
- [4]KORZENIOWSKI L.: Podstawy nauk o bezpieczeństwie, Difin, Warszawa 2012, 34 s.
- [5]Art. 228, ustawa o konstytucji RP.
- [6]Art. 3, ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (DzU z 2002 r, nr 62, poz 558).
- [7]Art. 22, ust. 1 ustawy o stanie klęski żywiołowej.

Článok recenzovali dvaja nezávislí recenzenti.

